

30 dni
Nr 6 (80) 974
LUTYPAŃ - GRUDZIEŃ
(w IV kw.)
ROK 2008
DWA MIESIĘCZNIK
7% VAT
INDEX 347566 ISSN 1506-6487

2x 30 dni

GDAŃSK • SÓPOT • GDYNIA • POMORZE

30 DNI PRZEZ 10 LAT

30 dni

PROPONUJE

Jestem tylko człowiekiem

Jest ważniejsze, że nie ja, a prezydent Sarkozy mówi o tym, żeśmy doprowadzili do upadku żelaznej kurtyny, która była wielkim wstydem. Tą prawdę trzeba nieustannie przypominać, bo wielu nie pamięta lub nie chce pamiętać o roli Polaków pod koniec XX wieku.

Lech Wałęsa w rozmowie z Piotrem Adamowiczem

Wczoraj i przedwczoraj ... 6

Święto wolności i solidarności 6

„Noblowski jubileusz” Lecha Wałęsy stał się wielkom świętem wolności i solidarności

Jestem tylko człowiekiem, choć jestem Wałęsa 10

Z Lechem Wałęsą rozmawia Piotr Adamowicz

Gdzie szukać gdańskiej tożsamości ... 18

Ankieta redakcyjna, którą skierowaliśmy do kilkunastu historyków, pisarzy i dziennikarzy, pytając, jakie książki budują lub kształtują gdańską tożsamość. Swoje wypowiedzi nadesłali: *Mieczysław Abramowicz, Wojciech Duda, Tadeusz T. Gluszko, Paweł Huelle, Andrzej Januszajtis, Basil Kerski, Sławomir Kościelak, Artur Nowaczewski, Maria Pelczar.*

Muzealny Gdańsk 28

Jeśli plany, o których piszemy, uda się zrealizować, w najbliższych kilku latach – powiedzmy do roku 2014, 2015 – w Gdańsku powstaną cztery stosunkowo duże budynki muzealne.

Jak przedstawić nasze dziedzictwo, czyli muzeum historii miasta 29

Paweł Adamowicz

Jak w jednym miejscu pokazać różne europejskie pamięci, czyli Muzeum II Wojny Światowej 32

Paweł Machcewicz, Piotr M. Majewski

Jak w nowoczesny sposób pokazywać kolekcje sztuki, czyli Muzeum Narodowe 36

Wojciech Bonisławski

Jak chronić i prezentować morskie dziedzictwo, czyli Ośrodek Kultury Morskiej 38

Marta Nicgorska

1308 Siedemset lat rzezi gdańskiej 40

Biskup wrocławski Gerward i książę mazowiecki Wacław zeznawali o „wielkiej rzezi” rycerzy i ludu chrześcijańskiego w Gdańsku, a rycerz kujawski Nasięgniew zeznawał o wymordowaniu wszystkich mieszczan. Prawdopodobne wydaje się, że śmierć poniosło około sześćdziesięciu rycerzy (zeznania księcia kujawskiego Leszka), świadkowie nie wymieniają jednak liczby zamordowanych mieszczan, a ich było zapewne najwięcej. Ostatnio przyjmuje się, że w mieście zginęło około tysiąca osób, a na pewno więcej niż pięćset.

Tadeusz T. Gluszko

„30 Dni”
Spis treści rocznika 2008 ... I-VIII

Kilka zdjęć Gdańska, który był sobie 47

Wiemy, że wśród naszych Czytelników jest wiele osób, które z uwagą pochylają się nad każdą nowo odkrytą fotografią dawnego Gdańska. Dlatego publikujemy kilka takich zdjęć.

Znak firmowy
„Błaszany bębenek” 60

Fragment wspomnień
Volkera Schlöndorffa

Ten tytuł przylgnie do mnie na resztę życia, jak znak firmowy. Początkowo trudno było przewidzieć sukces, ale także porażka mogłaby być interesująca, powiedział Günter Grass i zobowiązał mnie do prowadzenia dziennika. Mam po prostu zapisywać wszystko, co się wydarzyło, zwyczajny dzień powstawania filmu. Tłumaczenie *Stefania Sychta*


```

#5P01;<:5 :5 > .l-> )-;- S +- 1 5H;0//0 .;0H .- N 5H 40 )$* +, 2 - ? $$5 D
;0 5H I | .;0H :-:0 5 <NH5- S I 53 00 8? - < :-:<> D )$* 1 ; S $
/8 )0:0 ;45 0 0 ;- 0.;0/-1 I -P/<> :.8H/<> ;--> 5:.;0?5-40 9GGQ
l/0 ?5=l 55<1 ;;0 7/0= 5 0 1 ;0 53 .5S
@ - $ < E H;=8> 0/< 0/l:.;/0=1 -?< l / 0 ;- S 5 5 0 l1 - 5H N l1 ;- :-/ -40 l1
)0:0 ;45 0 0 ;- 0.;0/-1 -0:0P IH; J :< ;-/ -P5 -/8 @-:.;<40 =- /- 0P< 5:N J
;45 0 0 .;0 ;< 845/< ';< S =- 5 0/ -.;01 =- <3-:;<3 8? 5 :<< +- . $3' < $
;= 5H;0//0 5H - - 5H :l .-/5 :- N 5>45/l 1 P0/0 <:.;< 8=N :0 5 $ E
0;5.0 )03 /01:5 4N;l l <3 N;0 ;-? 5.75 -/ - @ =Nk ? 5.N/- 5:< 1 /0 @5.;<=0^H; 0H56H-2 - .;0;
*: 7.N +- ;5:-40 <>5 -/< =- 0 S ?5 :- N/0 .;<:5/ 5H:0 5 ;-/ -P5 S 0. ;< .5 .;0;< 3 0 :- :.5>l ?- /-
.;l1 P0#7 =0 :-H /- 1 ;8-1 -=- 5 S -/ - :-0 51 P0?<0 -3J :- 5 S 5-40 4-3/0 :0H< :-:;/53J 5 S
:.;0?- :5/- 5 -- :< :8/0 1.-:5-40 l 5H;0//< >5S 5 4- !0H<3;l;5/<1 H<=8P/0 - S
$ $ $ % . ( H;0/0 H5 53 54- H4N;-40 l 5H 40 H;0 3J1 :N 40 H5 53 54- +0 5
$ $ $ $ '+' 5:-;=N 0 5 3 :- @745H;/< < ;0 S 545H 5. - 5 0=5 0 5 H-/0 5 5 :0:8
< . $$ /-1 5H0. -/ - l .0M 0 =B5H 40 l -.: $ l/N40 3.5H 8 ><?-/ 5 5

```


%* !* Cd!

5 40 5 0H; 0JOK% 0 7 40_L 1 H< ;! :5 / 0 :7 ;< ; 5 > . ;<= 74 ;<: 0 / S (8 1 5 5 4- /< H; -H 8 ; -. 0=
-4< /- 4-H .5 ; ;0H4 I ?4< - ; / 0 7 . ;<= - /< 5 7? << =-NOK ;< - . ; - ; N4 < 04 / -J 5 . : . 0 ; <= 0 531 : 8S
. ; ; 0? - ? < 45? J H 5 H . 8 # < 4 : 5 H 5 7 H / - : < 1 % ? . - 5 ; 1 ; - ; 0 8 ; - J 0 : 0 = ; 0 5 H ; - H - 1 > 5 J ? < ; 0 > . - > : 8
: 51 P 0 < 1 H - 2 ; ; - / 0 5 . ; ; 0 ? 5 - 3 < : 0 H < 5 ; ; 5 - 45 == 5 1 ? 5 = - ? < 4 : 0 H <
: < > 5 ? . ; 7 1 : < > ; H = I J ; - . : < > / > 5 5 H - _ L + 5 ; < : 5 . ; 0 ; < 3 0 / - - S
5 5 0 3 ; I : 0 = NP 0 5 3 < / - S ; 40 - ? 8 0 + 8 - D 5 0 5 5 H 1 1 : 5 1 : 5 1
; 0 = 5 = ; 0 J / - > : 5 . I / - ; 0 5 0 = - / - = - 8 H ; 0 I 8 ? 0 . - 1 8 ; / < . 8 > 1 . < ; <
5 2 8 0) 8 P / - 0 : / 0 5 : 5 ; 4 5 1 P 0 0 3 < 3 / 0 8 1 - : < / - ? - 5 / - > 1 ; - 5 > - / < >
/ - - - / 0 H 5 5 H < 0 5 ? - . / 5 3 Q > 5 J - - . 8 1 - - / - / 0 : 5 - ; < : 5 ' < 4 <
; / 5 ? - 4 < > M 5 : 5 - M - > R < - 6 H - 2 S 3 - : 1 : 7 . < / N 4 1 - 0 = - 5 3 ; 0 0 P . : -
8 . ; 0 H 5 = / N 1 . ; 0 H 5 = / N ; 0 S - / 0 ? < 4 5 5 5 H 7 = / < 5 7 ? - P / 0
3 / 0 = - . : 5 3 J : 0 5 - ? 8 8 5 0 - 4 - ; 0 H 0 @ 5 0 . ; 0 H - : 0 5 1 P 0 H ; I : - 0 8 / S
; < : / - : < 1 P 5 . ; 0 . ; < 8 = ; 0 S / I 8 > : 5 . I - 0 0 = - ; N 4 0 = N 5 ; 8 S
3 < : - N 0 5 3 J 5 ? . ; 7 ; ; 0 ; 4 5 3 0 J > < ? - 0 0 = = N 5 - H - J ' H . 8 0 =
6 H - 2 - 1 - 0 : 0 = > : 5 . K ; < 4 0 = L 1 - : - : . 5 / < ; H = I - ; H - / 0 5 6 H - 2 - < 0 4 S
H ; / 0 5 ; 0 . 0 : < < . ; 0 > 5 H / - 1 - / 0 / 4 < 8 : I 5 . 5 H ; // < - . > 8
5 . ; 0 ; K I H . - ; 0 4 5 5 5 L - / 0 : 5 5 H 5 8 / 0 - - ? 8 7 ; 0 ; H = I -
? < 4 5 0 0 5 H . < 0 1 > 5 J . ; 0 0 P = 8 P H ; - H 7 1 8 = 7 1 5 : 0 1 / 0 - M 5 : 5 - M
; 0 3 / 0 = H 5 ? . < > - . I - : K . ; 0 ? - 4 0 I L . - H ; - H - / - < ; - > 1 ; < - . ? - ? / -
H - 2 > H ; 0 = > ' 5 ? - ; < 4 0 ; < 4 < > - 0 . ; 0 - . 8 - ; 0 ; H = I - 4 5 / 4 <
8 H ; / - ; < 4 < > 8 - > ; < 4 < > < : 8 S @ 5 : - / 8 - . ; - 1 5 P - ; 0
- = > ' 5 ? - ; < 4 0 W ' 5 ? - ; < 4 0 : 5 1 5 ; - S > 0 4 - (8 ? 0 0 5 5 H ; - & ; 0 ; 5 S
; 0 / 0 M - < / 5 - 4 5 0 5 : 5 ; / 5 3 J + 5 1 5 4 < 2 0 = 1 ; ? 5 ? - . H 5 - / < (8 ? / 0

@.< -:/- K#? 5:0 - 6H-2 -j

(C E8AER 6L6) 9 # 5% / % # / 7
G 5@ G . 0 7

B 5=-K#? 5:0 - 6H-2 - L - - :53J *- /H-0 . ; ; 0? - I / - ; J / 0 S
. 17 0 8 ? 5 > - : 0.7 ! NP 1 5 ? 0 / 5 3 J : < > 5 / 0 2 / - 7 4 - > / - S
: 7.0 4 - H = N I / - : 0 / H - 2 ; < > I - 2 Q = 0 H < / 6 0 < H / 0 : 4 8
- / 5 ; I : 5 H N - - 1 0 ; = - : 5 ? < 0 / - K 5 / 0 2 L 1 - 8 : 5 . : -
P < 8 5 H 0 = - N 0 P 0 . < M - = 1 - / - 0 : + H 0 8 ; - ! 8 ; < 2 0 5 1 8 - ; 4 5 I I J S
. 0 5 8 < = / < . ; 0 - : 5 3 5 - / 5 + 8 H ; 0 N : - : 0 8 WR
< 0 / I - 8 / : 7 : - 4 < >
. 8 N . 0 - = I - 4 - B - - ! 8.0 -
/ < - 3 - ; - 0 = - : 0 . - I + 5 Q T R 1 : 4 8 - ; - B - / - . 0 0 5
. 0 - = 0 H 7 > 5 ? 0 : @ 0 . ; N - 4 - : . ; 0 4 5 P < 4 - I H ; < // < K 5 : 5 - X - 8
) 5 - / - * > 5 0 / > - 8 0 . = % \$ / ; ; I P 0 : 5 H 0 . ; N R @ 5 H 5 ? / @ -
- \$ + . (> - : - % : 8 . - 1 : 7 . N) 5 - / - * > 5 0 / > - 8 0 . - P 0 ! 8.0 - . 0 S
8 ; / - ? < 3 < ; - 0 8 = N N / : 0 0 8 - : I 3 4 - 5 = 0 5 / 0 / - 5 H 5 / 0 P < - 1 H - S
; ; - 5 P / 0 = . 5 H ; < / 1 H < ? < H ; - = P < 4 - = 0 8 0 5 5 H - : - 5 = 0 = 4 5 H 5 3 ? 5 / - 0 . - S
/ < ; - = 7 \$ / 8.5 0 = 0 = @ 5 H 5 / 0 = # 0 . / 0 ' - > 5 H /) 0 = % & \$ /
Z [0 8 / - 0 P - 4 - H 5 . 5 / - : < > 1 : 7 . ; < , (5 5 - H - 5 5 / < B 0 3 0
- H ; < ? 5 ; 0 H ; 0 - 5 / 5 3 / 0 S 6 H - 2 8 ; - : T G + / 5 . : . 0 : - : -
0 > - : 0 ; - > / - 0 3 J 5 . 0 5 8 = 4 - H - I ; H ; 0 N : 7 5 2 . ; 7 1 : 7.0 - S
@ - . < P 8 < - I : / 8 5 8 = 0 H ; 0 S I J . ; 0 > 5 - 4 - ; 0 ; - : -
/ 0 4 5 H ; 0 2 ; 0 - : - 6 H - 2 8 6 H - 2 @ ; 0 0 K : = 0 - : 5 5 / 0 - : 5
? < 4 : 0 H < ; I 3 N ' - > 5 H 8 1 5 N ; - / N H 5 : 5 = / 5 3 5 = 0 = 5 : < 0 = . 0 / 0 - /
; & ; 0 ; 5 5 : N ? 5 = - . 5 H 7 0 5 - 5 5 ? - 5 5 < . ; 0 < > 8 H ^ I 8
; N ; - 1 - = 0 H / 5 ; 0 3 / 0 5 / 0 ! 5.5 / < H ; 5 / 7 / 0 ; ; 5 / < > 5 > 5 3 5 4 7
@ 5 0 = 1 . ; N 0 = / - : 0 / ' - > 7 H 5 H 8 S / 0 5 . : . ; - / < > ; - - > > 4 5 / 0 = 5 H < 1
0 : - : . 5 ; - H = N 0 = I & ; 0 ; 5 5 : 0 = 5 4 5 - / < > 1 4 5 2 0 / - . ; - / < > H 0 0 1
8 - 4 5 5 3 M - < / 5 - J H - 2 > 8 7 3 0 P 5 - ; 5 / 0 = - < - 3 / 5 H < N < >
@ 5 : - . - > ? 8 / - > . ; 0 ; 4 5 3 = - ? < < - . 7 P / 5 . 5 H / 5 3 - 0 / / < > . ; 0 H
5 = I 1 P 0 . - ; ; 8 - H 0 : 0 5 H ; / 0 5 . 5 P < 4 - 0 : < > h # 0 > - 7 i 1 / - : 7.0
. = 8 Q : - . 5 P < : / - H 0 5 . - = ; 5 ? 0 . - / < N J I 5 P / - 5 - 8 > 5 H - > 1 ; - ; 0
. 7 0 R / 0 8.5 0 / 0 H 5 0 / - / - . S ; - 5 2 ; 5 / < > 5 : I P / < 8 - - - ? 5 4 ? 0

(8 1 5 5 4- /< H; -H 8 ; -. 0=
- . ; - ; N4 < 04 / -J 5 . : . 0 ; <= 0 531 : 8S
: 0 = ; 0 5 H ; - H - 1 > 5 J ? < ; 0 > . - > : 8
: < 5 . - : - / 8 6 H - 2 ? - . H ; 5 5 S
7 4 1 ? 5 8 : 0 . H ; 4 0 ; 0 3 / 0 = ; < 5 : - S
/ 5 0 / 8 ? < - : N H 1 ? 8 + 8 - % 7 ^ 0 = 1
: 5 = 8 P ? < 4 5 ; 7 . 0 - . : - / K # < 4 5 ? 0
6 H - 2 L 1 K G / L 1 H ; 0 N : - . : < 8 4 7 1
NP - 1 = 0 H / - H . 8 -
0 . ; 0 - H ; - 1 H < 7 I 1 P 0 - - ? 8 S
8 K # < 4 5 ? 0 6 H - 2 L / 0 H - I . ; 0 0 / J
5 1 / 0 ; - 0 P / 0 5 H : - > 0 5 = 5 / - / < >
- P 0 2 1 = - 5 = 0 1 NP - : - = 0 : . 0 - / <
5 : 0 1 : 7 . < 5 ; - - / - . ; 0 = 3 J / - H
. ; 0 - 3 N I H ; < - / ; - 6 H - 2 0
; I : - NP 5 1 = - K # < 4 5 ? 0
6 H - 2 L > : 5 . - / - ; 0 5 - : - ; / 7 5 P 0
? < J 5 . : . 0 - / - = - 5 / 0 . 5 ; 4 N ; / - N 4 5 3 J 1
- < - Q = - P H < - . ; 0 / - 0 / 5 W R 5 S
P 0 < 5 ; 8 J I / - . 7 / 5 ? < - : 0 - : - S
: 0 5 - / ; 1 = - : 0 5 6 H - 2 - > ? / 0 /
- / ; 0 . ; < : 5 I 5 8 5 H 5 ? - 1 ; < / 0 e
E * > " %

=- 0 5 3 5 : 5 . - 1 H 5 : 7 . 0 5 5 : - : 0 = - ; S
; < 5 / 0 ; / 0 . ; ; 0 ? - 8 / N J : 5 > I H . P N N
; 0 : - > 8 . I 1 ; 4 5 0 / 8 - : . < = 8 ; 5
> - 0 / . I : < > 1 0 / < > ; 8 4 - >
/ - ; - > 8 . ; < 5 4 8 = N < > . ; 0 ; 4 5 3 J
0 > 5 N H 8 I O 9 - > 0 ? 5 < > 1 ! 5 /
B 0 ; < > 1 - 0 : 0 P @ 5 . 5 ^ 7 1 ! 5 - ; < 1
1 5 : 8 > - I : 0 5 L - . 7 : 5 . ; 0 H
3 0 . N < - / - 1 H - ; 0 5 / 0 - ; - 8
. ; < = 0 > - J H 5 6 H - 2 - 1 - 8 : 5 . - 5 H 5 0 S
H ; - 4 (0 ; 5 * ; - 8 H ; 0 1 0 8 < / 5 1
K # 5 : 0 5 - : - = 8 P 0 - L
- 0 = . ; 0 ? - < 7 P / J 5 / 0 ; / 0 % < /
(B - - / - @ 0 ; - - - / <
5 3 0 > 8 1 5 ; < 5 / - - - 8 : 5 . 1
. 7 : 5 5 5 = / 0 < H / < . 5 8
. ; 0 < P ; - ; < : 5 1 5 / - - / 5 7 ^ 0 =
/ - ; < 0 3 0 . I 8 > : 5 . < 7
B . ; 5 0 0 = @ - / < ? 0 ; / 0 - 3 1
> 5 J / - ; - 7 0 / 0 B 7 5 6 H - 2 8 1 5 5 S
6 H - 2 8 1 K ? 5 6 H - 2 / H < / 0 . ; 0 S
: - 4 ? < J 5 1 > 5 J ? < 4 5 . 0 < 1 0 H < < S
4 N ; / 0 / 0 - = I ; < / 0 0 . 5 ; ? . ; 0 S
- 4 / - = 0 5 8 - > L ' - 3 // < 0 = 8
- 8 : 5 . H 5 H = 0 0 ; 0 = 0 6 H - 2 - 5 ? 0 = 8 = 4 S
/ 0 0 / 0 5 . 0 < - 8 - H N P H 5 5 ; / - S
/ - . - H < 5 P / - / - 0 P < 5 H . 0 3 J
M - : 1 P 0 : 0 = - H < = 0 = 5 ; - / - @ 5 - < / 0
I - = N I I - J I / 0 - = N 5 5 H 8 B <
/ 0 5 . ; 0 ? 8 = 0 < / ; 0 5 1 5 ; . ; 0 ; 4 5 3 N
: < > ; 0 = 0 . ; N ; - / 0 - / 8 . < - J 1 - /
; 0 ; - J L
) - 8 ? / -) 5 < 0 q 1 + . 0 : *] 0] 5
B - . - 1 0 H 0 2 & 5 > - 5 0 H 0 . 0 . - 1 - :
6 H - 2 - 6 . - - @ ; N % ; ' ; \$ /
\$ (- 8 : 5 . H ; - 4 6 H - 2 - : - H 8 P < - :
- 4 < 1 P 0 ; < : 5 1 5 / - : < 3 0 0 I <

